

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษา การเปลี่ยนแปลงในระดับครอบครัวและระดับชุมชนจากการเข้านับถือศาสนาคริสต์ของชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ เป็นการศึกษาวิวัฒนาการของการยอมรับศาสนาคริสต์ของชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอ และผลกระทบของการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอในระดับชุมชนและครอบครัว สำหรับการดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และบุคคล
2. การสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลในพื้นที่
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การตรวจสอบข้อมูล
7. การเขียนกรณีศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และบุคคล

1.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรา วารสาร บทความ เอกสารรวบรวมคำสอนสำหรับการเผยแผ่ศาสนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้อ่านและทำความเข้าใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและประเด็นต่าง ๆ สำหรับการเก็บข้อมูลในพื้นที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่หมู่บ้านแม่ปอน อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดและประเด็นต่าง ๆ สำหรับการเก็บข้อมูลในพื้นที่

1.2 การศึกษาข้อมูลจากบุคคลถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารต่าง ๆ แล้ว รวมทั้งได้รับการชี้แนะจากอาจารย์ประธานที่ปรึกษาและอาจารย์ในภาควิชาและในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้ปรึกษาหารือกับบุคคลภายนอกที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกโดยเฉพาะคณะครูในโรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ บาทหลวงคณะเบธาราม ชิสเตอร์

คณะภคินีแพร่ธรรมแห่งแม่พระปฏิสนธินิรมล (แม่ปอน) นักเรียนศึกษาผู้ใหญ่โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวปกากะญอที่มาจากภูมิลำเนาต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบน เข้ามาศึกษาเล่าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องรายอื่น ๆ ดังเช่น นักศึกษาสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ที่เป็นบุคคลภายในพื้นที่ศึกษาเพื่อสอบถามสภาพทั่วไปของพื้นที่ให้เกิดความชัดเจนในการสร้างคำถามสำหรับการวิจัย รวมทั้งขอความช่วยเหลือในการแปลภาษาปกากะญอ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่สามารถสนทนาด้วยภาษาไทยกลางหรือภาษาพื้นเมืองภาคเหนือได้

ในการเข้าพื้นที่ครั้งแรกได้เข้าไปหาบาทหลวงคณะเบธาราม ชิสเตอร์และผู้ใหญ่บ้านที่หมู่บ้านแม่ปอน ที่เพื่อแนะนำและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งผลต่อความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในวันต่อ ๆ ไปด้วย โดยผู้วิจัยก็ได้สอบถามกับผู้ใหญ่บ้านถึงผู้เฒ่าผู้แก่ที่อพยพมาอยู่ในช่วงแรก ๆ ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และจะสามารถเข้าไปพูดคุยกับพวกเขา เหล่านั้นได้อย่างไร ผู้ใหญ่บ้านจึงเล่าให้ฟังคร่าว ๆ ถึงความเป็นมาของหมู่บ้าน ขอบเขตทางด้านกายภาพที่อยู่ในพื้นที่ปกครองของเขา ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแผนที่เดินดินผนวกเข้ากับแผนที่ทางภูมิศาสตร์ที่ได้เตรียมไป เพื่อลงรายละเอียดที่ตั้งของบ้านเรือนตามสภาพภูมิศาสตร์ สถานที่สำคัญของชุมชน ถนนสายหลักของหมู่บ้าน โบสถ์ ร้านค้า โรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็ก เป็นต้น

ขณะที่ผู้วิจัยได้เดินสำรวจไปยังบริเวณต่าง ๆ ของชุมชน ได้พยายามที่จะสังเกตพฤติกรรมของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมที่กำลังกระทำอยู่ ปฏิกริยาที่แสดงออกเมื่อพบเจอกับบุคคลภายนอกชุมชน การแต่งกาย หรือการดำเนินวิถีชีวิตของชาวบ้านในแต่ละวันที่พบเห็น เป็นต้น รวมถึงได้พูดคุยกับชาวบ้านบางคนอย่างไม่เป็นทางการอย่างน้อยก็เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เมื่อได้ข้อมูลบริบทชุมชนทางกายภาพแล้วระดับหนึ่ง จึงได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านย้อนหลังไปเท่าที่มีคนจำได้ รวมทั้งพื้นฐานของกลุ่มคน ลักษณะการประกอบอาชีพของกลุ่มคนในระยะแรก สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและ ความเชื่อของหมู่บ้านในอดีต หากมีข้อสงสัยประเด็นใดก็จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่วางไว้ และก่อนที่จะยุติการสัมภาษณ์ในแต่ละคราว จะทำการวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในคราวถัดไป

2. การสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลในพื้นที่

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้นับถือศาสนาคริสต์ ได้มีโอกาสพบปะกับนักบวชคณะเบธาราม และชิสเตอร์คณะภคินีแพร่ธรรมแห่งแม่พระปฏิสนธินิรมล (แม่ปอน) บ่อยครั้ง ประกอบกับ

โรงเรียนพระหฤทัยมีนักเรียนซึ่งเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เป็นเยาวชนชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอจากหมู่บ้านแม่ปอน ทำให้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชนในบ้านแม่ปอนมาในระดับหนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนักบวชในคณะภคินี แม่ปอน เพื่อนำพาเข้าพื้นที่ศึกษา ด้วยการพบปะผู้นำชุมชน คือนายมานะ อรุณภาสัย ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเข้ามาในพื้นที่เพื่อจะทำการศึกษาวิจัย และต้องการมาเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี และให้รายละเอียดข้อมูลทางกายภาพของชุมชนจากเอกสารที่ได้บันทึกไว้แม้จะไม่ใช่ระบบบันทึกแต่เมื่อได้รับการอธิบายเพิ่มเติมก็ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านได้แนะนำผู้วิจัยถึงรายชื่อผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการนับถือศาสนาคริสต์ในชุมชนแห่งนี้ได้อย่างดี ทั้งเป็นบุคคลดั้งเดิมเริ่มก่อตั้งชุมชน และกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการถ่ายทอดความเชื่อทางศาสนาจากบิดาและมารดา

ผู้ใหญ่บ้านได้พาผู้วิจัยตระเวนไปยังบริเวณต่างๆ ทั้งชุมชนบ้านแม่ปอนเพื่อทำความคุ้นเคยกับชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอในท้องที่ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการทำควมคุ้นเคยระยะหนึ่งซึ่งเป็นการพยายามในการผูกมิตรไมตรีกับชาวบ้านด้วยการแนะนำตนเอง พร้อมทั้งอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการเข้ามาในพื้นที่ ประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจึงทำให้สามารถพบปะ พูดคุย กับชาวบ้านในพื้นที่ได้ง่ายขึ้น เพราะสามารถนำสิ่งที่สนใจเดียวกัน มาเป็นแนวทางสำหรับการสนทนา รวมทั้งผู้วิจัยได้แจ้งให้ทราบว่าถึงกิตติศัพท์ชื่อเสียงของบาทหลวงเบธารามที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในหมู่บ้านแม่ปอน โดยเฉพาะบาทหลวงการ์โลส โรดริเกซ ผู้นำศาสนาก็ยังทำให้ประชาชนในพื้นที่ให้ความคุ้นเคยและเป็นกันเองมากยิ่งขึ้น

การที่ประชาชนในชุมชนบ้านแม่ปอนได้ส่งบุตรไปศึกษาเล่าเรียนในต่างจังหวัด และจังหวัดเชียงใหม่หลายครอบครัว และมีบางครอบครัวได้ส่งบุตรไปเรียนต่อในโรงเรียนผู้ใหญ่พระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อทราบว่าผู้วิจัยเป็นครูสอนที่โรงเรียนดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความคุ้นเคยได้ง่ายยิ่งขึ้น การไว้เนื้อเชื่อใจจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้ผู้วิจัยทราบและเรียนรู้แบบแผนการดำเนินชีวิต กระทั่งสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาวิวัฒนาการของการยอมรับศาสนาคริสต์และผลกระทบของการนับถือศาสนาคริสต์ของชาวไทยภูเขาเผ่าปกาเกอะญอในระดับชุมชนและครอบครัว โดยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ว่า บุคคลนั้นต้องเป็นชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอที่อพยพมาจากพื้นที่อื่น และนับถือศาสนาอื่นหรือสิ่งอื่น แต่เมื่อมาอยู่ที่หมู่บ้านแม่ปอน ได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งจะนับถือศาสนาคริสต์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดบุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 6 ครัวเรือน โดยที่บุคคลนั้นจะต้องเป็นบุคคลผู้ที่มองเห็นถึงวิวัฒนาการของการยอมรับศาสนาคริสต์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับครอบครัวของตนเองได้ หัวหน้าครัวเรือนอาจเป็นสามี ภรรยา หรือตัวแทนกลุ่มที่ตนเองมีบทบาท ในครั้งแรกของการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้เป็นรายแรก ได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่บ้านและนางสุณีย์ จีระเดช รวมทั้งขอคำแนะนำรายชื่อของคนต่อไปที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยได้ แล้วไปหาผู้ให้ข้อมูลหลักรายต่อ ๆ ไป โดยอาศัยรายชื่อที่ได้รับการแนะนำจากผู้ใหญ่บ้านและผู้ให้ข้อมูลหลักรายก่อน หรือในทางวิชาการเรียกว่า Snow Ball Sampling Technique นั่นเอง ทำไปเช่นนี้จนครบทั้งหมด 6 ราย สำหรับรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้ประกอบด้วย นางการ์ลอย แก้วประเสริฐ นายพะดา คำรงค์อุษาศิล นายดุสิต เกสร นางเกละ พัทธกัญสกุลพรรณ นางจะดู สมศักดิ์ และนางหน่อพี อรุณภาลย์

2. กลุ่มผู้นำชุมชนหรือตัวแทนกลุ่มในชุมชนบ้านแม่ปอน จำนวน 3 คน โดยจะมีทั้งผู้นำอย่างเป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งทราบรายละเอียดของชุมชนบ้านแม่ปอน ผู้นำที่ไปสัมภาษณ์เพื่อขอรายละเอียดข้อมูลชุมชนบางประการจากผู้ใหญ่บ้าน คือ นายมานะ อรุณภาลย์ และขอรายชื่อผู้นำจากผู้ใหญ่บ้าน เพื่อไปขอสัมภาษณ์หรือเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักจนครบ 3 ราย ผู้ให้ ข้อมูลหลักในกลุ่มนี้ประกอบด้วย นายภักดี เจริญสุข บิดาของนายสุทัศน์ เจริญสุข สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายบุญช่วย จีระเดช และนายสิงห์แก้ว ศรีประเสริฐ ปกาเกอะญอที่มีความรู้ และถูกเลือกจากบาทหลวงให้ช่วยเหลือโรงเรียนสอนเกี่ยวกับศาสนา และสอนภาษาอังกฤษ

เนื่องจากชุมชนที่ศึกษาเป็นชุมชนที่นับถือศาสนาคริสต์ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยจึงเป็นข้อมูลย้อนหลังของผู้ให้ข้อมูลหลักสมัยที่ยังอยู่ในชุมชนเดิม

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้วิธีการศึกษาหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้วางกรอบโครงสร้างการสัมภาษณ์ไว้ เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกและความชัดเจนในการสัมภาษณ์ ให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ซึ่งได้แก่ การกำหนดหัวข้อและเนื้อหาที่สัมภาษณ์ได้ครอบคลุมข้อมูลวิวัฒนาการของการนับถือศาสนาของชุมชน ความเชื่อของชุมชนในอดีตก่อนมานับถือศาสนาของชนในชุมชน และผลกระทบจากการนับถือศาสนาคริสต์ ทั้งต่อครอบครัวและชุมชนในด้านต่างๆ เช่น วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรมของชุมชน การศึกษา อาชีพของชุมชน เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลย้อนหลังสมัยเมื่อผู้ให้ข้อมูลหลักยังอาศัยอยู่ในชุมชนเดิม รวมถึงการย้ายมาอยู่ในหมู่บ้านแม่ปอนปัจจุบันที่เป็นชุมชนชาวคริสต์เพื่อเชื่อมโยงถึงสาเหตุของการย้ายออกจากชุมชนเดิมคืออะไร และข้อดีของการมาอยู่ในชุมชนแห่งนี้คืออะไร และได้ส่งผลกระทบด้านใดต่อตนเอง ครอบครัว รวมถึงต่อชุมชนด้วย

เมื่อได้ความชัดเจนทั้งวิธีการและเป้าหมายในสัมภาษณ์แล้ว ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์แล้วจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ไม่เป็นทางการทั้ง 6 ราย ซึ่งในกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นไปที่เรื่องที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นทางการทั้ง 3 ราย จุดเน้นของการสัมภาษณ์กลุ่มนี้คือนอกจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลแล้ว ยังสามารถให้ข้อมูลถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนได้ด้วย ทั้งในด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสาธารณสุข รวมถึงด้านการศึกษาที่มีต่อเยาวชนของปกากะญอ

2. การสังเกต ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งในช่วงแรกเป็นการสังเกตบริบทของชุมชน ประกอบด้วย ประวัติความเป็นมาของชุมชน ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ลักษณะทางเศรษฐกิจของชุมชน และลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้ได้ข้อมูลสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในพื้นที่ การดำเนินชีวิตประจำวัน การทำงาน ความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน และความสัมพันธ์ของชุมชน ผู้วิจัยเน้นการสังเกตด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนับถือศาสนาคริสต์ การสังเกตลักษณะนี้ผู้วิจัยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว โดยทำการสังเกตพร้อมกับการทำความคุ้นเคย การสัมภาษณ์และการไปเยี่ยมบ้านหลังจากนั้นได้รับทำการบันทึกข้อมูลที่ได้ทันที โดยให้เชื่อมโยงการบันทึกรายละเอียดที่พบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลไปในตัว

3. การบันทึกภาคสนามเป็นการบันทึกรายละเอียดที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลหลัก ตลอดจนบันทึกรายละเอียดของสภาพแวดล้อมทั่วไปภายในชุมชนในขณะที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยทำการบันทึกในสมุดบันทึกที่ติดตัวไปทุกครั้ง การบันทึกนี้เป็นประโยชน์ต่อการช่วยระลึกความจำให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนสามารถนำมาใช้สำหรับการเรียบเรียงรายละเอียดในขณะที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย สำหรับการวางแผนการจัดเก็บข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนได้อีกทางหนึ่งด้วย

5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งช่วงเวลาของการเก็บ ข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะแรก เป็นการศึกษาข้อมูลมือสองเกี่ยวกับชุมชน โดยเฉพาะที่เป็นเอกสารเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการศึกษาและเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลต่อไป เมื่อผู้วิจัยพร้อมสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว ก็ได้เก็บข้อมูลต่าง ๆ ตามลำดับ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของชุมชน เช่น ที่ตั้ง สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาของชุมชน ความสัมพันธ์ของชุมชน เป็นต้น ในการเก็บข้อมูลชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ผู้ช่วยนักวิจัยคือ ชิสเตอร์ศุภณีย์ อยู่แอ เป็นผู้ดูแลผู้ที่สมัครและเตรียมตัวชาวชนเป็นชิสเตอร์ และ นางสาววัชรภรณ์ จีระเดช นักเรียนโรงเรียนพระหฤทัยที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านแม่ปอน ผู้วิจัยได้แนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ระยะแรกเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้วิจัยเมื่อมีประสบการณ์แล้ว บางครั้งก็ให้ผู้ช่วยเก็บข้อมูลเอง โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกครั้ง การเก็บข้อมูลทั่วไปของชุมชนใช้เวลาประมาณ 2 เดือน

ระยะที่สอง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก 9 ราย เป็นข้อมูลที่จะตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ ที่ละประเด็นจนครบสำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละรายรวม 9 ราย

คำถามแบ่งเป็น 2 ช่อ คือ ขณะอยู่ในชุมชนมีความเชื่อและมีการปฏิบัติเดิมเป็นอย่างไร มีเหตุอะไรจึงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ระยะที่มีการนับถือศาสนาคริสต์มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มีผลกระทบด้านใดบ้าง เป็นต้น การเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูลหลักนี้ ผู้ช่วยนักวิจัยได้มีส่วนช่วยอย่างมากในรายที่พูดภาษาไทยไม่ได้

ระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการบันทึกข้อมูลภาคสนาม จนได้ข้อมูลครบถ้วนใช้เวลา 10 เดือน (พฤศจิกายน 2545 – สิงหาคม 2546)

6. การตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลว่าสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้หรือไม่ หากขาดประเด็นไป ก็จะเข้าไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะครบถ้วนสมบูรณ์ แล้วจึงนำมาจำแนกข้อมูล เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และเนื้อหา ได้ทำการตรวจสอบอีกครั้ง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนที่ศึกษา จากข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเอกสารสรุป และการสอบถามจากผู้นำชุมชน ทำให้ได้ข้อมูลด้านลักษณะทางกายภาพ ประวัติความเป็นมาของชุมชน และโครงสร้างทางสังคม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการนับถือศาสนาคริสต์ของชุมชนบ้านแม่ปอน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาวิจัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วแสดงรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย แล้วแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในการวิจัย จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยครอบคลุมประเด็นของความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน วิวัฒนาการของการเข้านับถือศาสนาคริสต์ของคนในชุมชน การนับถือศาสนาคริสต์ของคนในชุมชนในปัจจุบัน และปัจจัยที่มีผลต่อการเข้านับถือศาสนาคริสต์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของการนับถือศาสนาคริสต์ในระดับชุมชนและระดับครอบครัว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาวิจัย โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วแสดงรายละเอียดผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย แล้วแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในการวิจัย จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการนับถือศาสนาคริสต์ในระดับชุมชนและครอบครัว ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับ ผลกระทบด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุขและการเลี้ยงดูเด็ก ด้านบทบาทของสตรีในชุมชน ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชน พิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ต่อการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน ต่อวิถีชีวิตของชุมชนและครอบครัว ต่ออาชีพของประชาชนในชุมชน ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชน และผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน

7. การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ตรวจสอบและแยกแยะไว้แล้วมาบรรยายวิเคราะห์ และสรุปเชิงวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้